Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR
представено на 18 октомври 2017 година[1]

**Дело C-467/16**

**Brigitte Schlömp**
**срещу**
**Landratsamt Schwäbisch Hall**

(Преюдициално запитване, отправено от Amtsgericht Stuttgart (Районен съд Щутгарт, Германия)

„Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Конвенция от Лугано II — Членове 27 и 30 — Lis pendens — Понятие за съд“

1. Основният въпрос по настоящото дело е прям: налице ли е сезиран „съд“ за целите на висящия процес (lis pendens) съгласно Конвенцията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписана на 30 октомври 2007 г., която е одобрена от името на Общността с Решение 2009/430/ЕО от 27 ноември 2008 г. (ОВ L 147, 2009 г., стр. 1) (наричана по-нататък „Конвенцията от Лугано II“), когато е предявен иск във връзка със задължения за издръжка пред помирителен орган, както изисква националното процесуално право? Този преюдициален въпрос на Amtsgericht Stuttgart (Районен съд Щутгарт, Германия) предоставя на Съда рядката възможност да тълкува разпоредбите на Конвенцията от Лугано II.

## Правна уредба

### *Международното право*

2. Съгласно член 5 от раздел 2 („Специална компетентност“), съдържащ се в дял II („Компетентност“) от Конвенцията от Лугано II:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, може да бъде предявен иск в друга държава, обвързана по настоящата конвенция:

[…]

2. по дела за издръжка:

   а) в съдилищата на мястото, където получаващият издръжката има местоживеене или обичайно пребиваване; […]“.

1 Език на оригиналния текст: английски.

3. Раздел 9, включен в дял II от Конвенцията от Лугано II, е посветен на понятието за „Висящ процес (Lis pendens) — свързани искове“ и съдържа членове 27—30 от тази конвенция.

4. Член 27 от Конвенцията от Лугано II гласи следното:

„1. Когато дела с един и същи предмет и между същите страни са заведени в съдилищата на различни държави, обвързани по настоящата конвенция, всеки друг съд, различен от първия сезиран, спира разглеждането на делото служебно, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд.

2. Когато бъде установена компетентността на първия сезиран съд, всеки друг съд, различен от първия сезиран съд, се отказва от компетентност в полза на този съд“.

5. Съгласно член 30 от същата конвенция:

„За целите на настоящия раздел съдът ще се счита за сезиран:

1. в момента, когато документът за образуване на производството или равностоен документ е внесен в съда, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да се осъществят действия по отношение на ответника; или

2. ако документът трябва да бъде връчен, преди да е внесен в съда, в момента, когато е получен от отговорната за връчването служба, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да внесе документа в съда“.

6. Член 62 от Конвенцията от Лугано II, който се съдържа в дял V („Общи разпоредби“), предвижда, че:

„За целите на настоящата конвенция понятието „съд“ включва всякакви органи, определени от държава, обвързана по настоящата конвенция, като компетентни по дела, попадащи в обхвата на настоящата конвенция“.

7. Дял VII от Конвенцията от Лугано II, озаглавен „Връзка с Регламент (ЕО) № 44/2001 [2] и други актове“, включва член 64, който предвижда следното:

„1. Настоящата конвенция не засяга прилагането от държавите членки на Европейската общност на Регламент [№ 44/2001] на Съвета, със съответните му изменения, както и на Конвенцията относно компетентността и изпълнението на решения по граждански и търговски дела, подписана в Брюксел на 27 септември 1968 г., и на Протокола за тълкуване на посочената конвенция от Съда на Европейските общности, подписан в Люксембург на 3 юни 1971 г., изменен с конвенциите за присъединяване към въпросната конвенция и към въпросния протокол от страна на държавите, присъединяващи се към Европейските общности, както и със Споразумението между Европейската общност и Кралство Дания относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписано в Брюксел на 19 октомври 2005 г.

2 Регламент от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74 и поправка в ОВ L 10, 2014 г., стр. 32).

2. При все това настоящата конвенция се прилага във всички случаи:

а) по дела за компетентност, когато ответникът има местоживеене на територията на държава, където се прилага настоящата конвенция, но не се прилагат актовете, посочени в параграф 1 от настоящия член, или в която съдилищата имат компетентност съгласно член 22 или 23 от настоящата конвенция;

б) във връзка с висящ процес (lis pendens) или със свързани искове, посочени в членове 27 и 28, когато производствата са образувани съответно в държава, където се прилага настоящата конвенция, но не се прилагат актовете, посочени в параграф 1 от настоящия член, и в държава, където се прилага настоящата конвенция, както и актовете, посочени в параграф 1 от настоящия член;

[…]“.

### *Швейцарският Граждански процесуален кодекс*

8. Член 62, алинея 1 от Schweizer Zivilprozessordnung (швейцарски Граждански процесуален кодекс, наричан по-нататък „Гражданският процесуален кодекс“)[3] се отнася за началото на висящността на производството и е формулиран по следния начин:

„Делото става висящо, когато е предявено искане за помирение, иск, жалба или искане за развод по взаимно съгласие“.

9. Съгласно член 197 от Гражданския процесуален кодекс[4]:

„Съдебното производство се предшества от опит за постигане на помирение пред помирителен орган“.

10. Член 209 от Гражданския процесуален кодекс, озаглавен „Разрешение за извършване на процесуални действия“, предвижда следното:

„1. Ако не се постигне споразумение, помирителният орган отбелязва това обстоятелство и дава разрешение за извършване на процесуални действия:

[…]

b) на ищеца […]

3. Ищецът има право да предяви иска пред съд в срок до три месеца, след като е дадено разрешението за извършване на процесуални действия“.

[…]“.

3 Съдържа се в част 1 („Общи разпоредби“), дял 4 („Висящност и последици от оттеглянето на иска“) от този кодекс.

4 Намира се в част 2 („Специални разпоредби“), дял 1 („Опит за помирение“), глава 1 („Приложно поле и помирителен орган“) от този кодекс.

**Фактите, производството и преюдициалният въпрос**

11. Г-жа Schlömp, която пребивава постоянно в Швейцария, е дъщеря на г-жа H. S., която получава допълнителни социалноосигурителни обезщетения от Landratsamt Schwäbisch Hall (административен орган на окръг Швебиш Хал) в Германия, тъй като има нужда от чужда помощ.

12. Съгласно германското право обезщетенията, които се предоставят по силата на публичното право, се изплащат от институцията за социално подпомагане, която може да поиска тяхното възстановяване по съдебен ред с регресен иск от децата, ако те са платежоспособни.

13. За да претендира възстановяване, на 16 октомври 2015 г. Landratsamt Schwäbisch Hall подава до компетентния съгласно швейцарското право помирителен орган (наричан по-нататък „Schlichtungsbehörde“) към Friedensrichteramt des Kreises Reiat, Kanton Schaffhausen (Миров съд на окръг Реиат, кантон Шафхаузен, Швейцария, наричан по-нататък „Friedensrichteramt“) искане за помирение с г-жа Schlömp. В искането за помирение се претендира минимална сума от 5 000 EUR, която може да бъде измененена съответно, след като г-жа Schlömp предостави пълна информация.

14. Тъй като страните в това производство не успяват да постигнат споразумение, на 25 януари 2016 г. Friedensrichteramt издава разрешение за предявяване на иск, което на 26 януари 2016 г. е връчено на процесуалните представители на Landratsamt Schwäbisch Hall.

15. На 11 май 2016 г. пред Kantonsgericht Schaffhausen (Кантонален съд Шафхаузен, Швейцария) е предявен искът срещу г-жа Schlömp за плащане на минимална издръжка и за предоставяне на допълнителна информация.

16. Междувременно, т.е. след започването на помирителната процедура, но преди отнасянето на делото пред Kantonsgericht Schaffhausen (Кантонален съд Шафхаузен), с искова молба от 19 февруари 2016 г., постъпила първоначално в Amtsgericht (Familiengericht) Schwäbisch Hall (Районен съд (Съд по семейноправни спорове) Швебиш Хал, Германия) на 22 февруари 2016 г., г-жа Schlömp предявява отрицателен установителен иск, с който иска да се обяви, че тя няма задължение за издръжка, произтичащо от суброгация.

17. С определение от 7 март 2016 г. Familiengericht Schwäbisch Hall (Съд по семейноправни спорове Швебиш Хал), сезиран по реда на член 3, буква а) и/или буква б) от Регламент № 4/2009 на Съвета[5], обявява, че не е териториално компетентен, и на 21 март 2016 г. препраща делото на Amtsgericht (Familiengericht) Stuttgart (Районен съд (Съд по семейноправни спорове) Щутгарт).

18. След като на 26 април 2016 г. исковата молба е връчена на Landratsamt Schwäbisch Hall, на 17 май 2016 г. той прави искане за отхвърляне на иска с мотива, че наличието на висящо производство (lis pendens) пред съд в Швейцария е пречка за разглеждането на иска от Amtsgericht (Familiengericht) Stuttgart (Районен съд (Съд по семейноправни спорове) Щутгарт), поради което германският съд е длъжен да спре производството в съответствие с член 27, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II.

19. Г-жа Schlömp възразява срещу спирането на производството с мотива, че Schlichtungsbehörde не е „съд“ по смисъла на Конвенцията от Лугано II.

5 Регламент от 18 декември 2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7, 2009 г., стр. 1).

20. В рамките на това производство, с определение от 8 август 2016 г., получено в Съда на 22 август 2016 г., Amtsgericht Stuttgart (Районен съд Щутгарт) поставя на Съда следния преюдициален въпрос:

„Попада ли и помирителен орган, създаден в съответствие с швейцарското право, в обхвата на понятието „съд“ за целите на прилагането на членове 27 и 30 от [Конвенцията от Лугано II]?“.

21. Писмени становища представят страните в главното производство и швейцарското правителство, както и Европейската комисия. Освен това г-жа Schlömp, швейцарското правителство и Европейската комисия са изслушани в съдебното заседание от 5 юли 2017 г.

## Анализ

22. С въпроса си дали създаденият в съответствие с швейцарското право Schlichtungsbehörde попада в обхвата на понятието „съд“ за целите на прилагането на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали в случай като разглеждания по главното производство съдът е сезиран по смисъла на член 27, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II.

### *Предварителни бележки*

23. Темата за Конвенцията от Лугано е слабо застъпена в практиката на Съда[6], поради това че той не разполага с компетентност по отношение на Конвенцията от Лугано от 1988 г.[7] и че е имало само няколко дела след влизането в сила на Конвенцията от Лугано II на 1 януари 2010 г.[8] С оглед на целта на Конвенцията от Лугано II да задълбочи правното и икономическото сътрудничество чрез разширяването на прилагането на принципите, закрепени в Регламент № 44/2001[9] по отношение на договарящите се страни, посочената конвенция трябва да се разглежда в контекста на непрекъснатото взаимодействие между брюкселския режим и луганския режим.

24. Така Съдът вече е постановил, че целта на Конвенцията от Лугано II е същата като тази на Регламент № 44/2001. С техните разпоредби се прилага една и съща система, по-специално като се използват едни и същи правила за компетентността, която гарантира последователност между двата правни акта[10].

6 В становище 1/03 (Нова Конвенция от Лугано) от 7 февруари 2006 г. (EU:C:2006:81) Съдът е постановил, че сключването на Конвенцията от Лугано II е изцяло в сферата на изключителна компетентност на (по това време) Европейската общност. В решение от 4 декември 2014 г., H (C-295/13, EU:C:2014:2410, т. 32), Съдът е разгледал въпроса за разграничаването на приложните полета на Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 г. относно производството по несъстоятелност (ОВ L 160, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 143), от една страна, и от друга страна, Регламент № 44/2001 и Конвенцията от Лугано II и е постановил, че по отношение на това разграничаване последните два акта трябва да се тълкуват по един и същ начин.

7 Конвенция от 16 септември 1988 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (88/592/ЕИО) (ОВ L 319, 1988 г., стр. 9).

8 Следва да се уточни, че на тази дата Конвенцията от Лугано II влиза в сила за Европейския съюз, Дания (която е страна на собствено основание поради възможността си за неучастие (opt-out) по гражданскоправни въпроси) и Норвегия. Що се отнася до Швейцария, датата на влизане в сила е една година по-късно, на 1 януари 2011 г. За допълване на картината, на 1 май 2011 г. Конвенцията влиза в сила и по отношение на Исландия.

9 Който междувременно е заменен с Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).

10 Вж. становище 1/03 (Нова Конвенция от Лугано) от 7 февруари 2006 г. (EU:C:2006:81, т. 152). Това е отразено по-нататък и в съображение 4 от Решение на Съвета от 27 ноември 2009 г. за сключване на Конвенцията от Лугано II (2009/430/ЕО) (ОВ L 147, 2009 г., стр. 1), в което се посочва, че предвид паралелизма между брюкселския режим и режима на Конвенцията от Лугано нормите на Конвенцията от Лугано следва да се приведат в съответствие с тези на Регламент № 44/2001, за да се постигне едно и също ниво на обмен на съдебни решения между държавите членки на ЕС и съответните държави от ЕАСТ.

25. Доколкото Регламент № 44/2001 заменя Брюкселската конвенция[11], направеното от Съда тълкуване на разпоредбите на въпросната конвенция важи и за тези на посочения регламент, когато разпоредбите на тези актове на Съюза могат да се квалифицират като еквивалентни[12]. Това се отнася и за регламенти № 44/2001 и № 1215/2012[13].

26. Според мен същото паралелно тълкуване по принцип следва да се прилага и за „брюкселския режим“, т.е. Брюкселската конвенция и регламенти № 44/2001 и № 1215/2012, и Конвенцията от Лугано II. Добре известен ми е фактът, че за разлика от брюкселския режим, Конвенцията от Лугано II включва не само държави — членки на Съюза. Въпреки това, като се има предвид, че смисълът и ясно определеният предмет на Конвенцията от Лугано II очевидно съвпадат с тези на брюкселския режим[14], не разбирам как може принципно да не се прави аналогия между еднакви разпоредби на Конвенцията от Лугано II и регламенти № 44/2001 и № 1215/2012.

27. Освен това член 1 от протокол 2 към Конвенцията от Лугано II относно еднаквото тълкуване на конвенцията и относно постоянния комитет[15] предвижда, че всеки съд, който прилага и тълкува тази конвенция, обръща надлежно внимание на принципите, предвидени във всяко значимо решение относно съответните разпоредби или всяка сходна разпоредба на Конвенцията от Лугано от 1988 г., както и на актовете, посочени в член 64, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II, постановени от съдилищата на държавите, обвързани по настоящата конвенция, и от Съда на Европейския съюз. Член 64, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II препраща към Регламент № 44/2001. Оттук стигам до извода, че съответните съдилища, включително Съдът, са правно задължени да осигурят сходно тълкуване на еквивалентните разпоредби[16].

### *Приложимост на Конвенцията от Лугано II*

28. Съгласно член 64, параграф 2, буква б) от Конвенцията от Лугано II тя се прилага във всички случаи във връзка с висящ процес (lis pendens) или със свързани искове, посочени в членове 27 и 28, когато производствата са образувани съответно в държава, където се прилага тази конвенция, но не се прилагат актовете, посочени в член 64, параграф 1 от нея, и в държава, където тя се прилага, както и актовете, посочени в член 64, параграф 1 от същата конвенция.

29. От своя страна член 64, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II препраща към Регламент № 44/2001, както и към всички негови изменения.

11 Конвенция от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последващите конвенции за присъединяване на още държави членки към тази конвенция.

12 Вж. решение от 16 юни 2016 г., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, т. 22 и цитираната съдебна практика).

13 Вж. решение от 16 ноември 2016 г., Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, т. 26).

14 Освен това и трите държави, които не са членки на Европейския съюз и са обвързани от тази конвенция, са тясно свързани с вътрешния пазар на Съюза или като страни от Европейското икономическо пространство (Исландия и Норвегия), или чрез мащабни двустранни споразумения (Швейцария).

15 ОВ L 339, 2007 г., стр. 27.

16 Това намира отражение и в последното съображение от протокол 2, съгласно което високодоговарящите се страни желаят да предотвратят различията в тълкуването и да постигнат колкото се може по-уеднаквено тълкуване на разпоредбите на Конвенцията от Лугано II и на Регламент № 44/2001, които са трайно възпроизведени в Конвенцията от Лугано II.

30. По време на изготвянето и последващото приемане на Конвенцията от Лугано II Регламент № 44/2001 обхваща задълженията за издръжка. Следователно не е от значение обстоятелството, че Регламент № 4/2009, който е приет впоследствие [17], не е споменат в член 64, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II [18].

### *Висящ процес (lis pendens)*

31. Както е видно от акта за преюдициално запитване, двете производства се припокриват дотолкова, че и в двата случая са налице един и същи предмет и едно и също основание между двете страни. Основанието на спора обхваща фактите и правната норма, на които се основава искът [19], а предметът се разглежда като целта на иска [20]. Достатъчно е исковете да имат по същество един и същи предмет, като не е необходимо да е налице пълна идентичност [21]. Обратната хипотеза на предявяване на отрицателен установителен иск и на предявен след това иск за обезщетение за нанесени вреди също е била предмет на произнасяне [22]. В това отношение Съдът приема, че вторият иск има същия предмет като първия иск, тъй като въпросът за наличието или липсата на отговорност е централен в производството. Според Съда различните петитуми на исковете не означават, че двата спора имат различни предмети [23].

32. Следователно в основата както на предявения в Швейцария иск за плащане и за предоставяне на информация, така и на предявения в Германия отрицателен установителен иск е едно и също фактическо положение, тоест едно и също отношение във връзка с плащане на издръжка, произтичащо от конкретно семейно правоотношение, а именно въпросът дали и доколко г-жа Schlömp дължи издръжка въз основа на законна суброгация.

33. Като оставим настрана Конвенцията от Лугано II, според швейцарското право в разглеждания случай е налице сезиране на съд, така че очевидно става въпрос за състояние на висящ процес (lis pendens). Съгласно член 62, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс делото е висящо, наред с останалото, когато е предявен иск или искане за помирение. По-нататък, член 9, параграф 2 от Швейцарския федерален кодекс за международното частно право предвижда, че за да се определи кога е сезиран съд в Швейцария, от решаващо значение е датата на първия документ, необходим за образуване на производството, и че е достатъчно инициирането на помирително производство.

34. Как обаче стои въпросът с разпоредбите относно висящия процес (lis pendens) според Конвенцията от Лугано II?

17 Съгласно член 3, параграф 1, буква а) от Регламент № 4/2009 компетентен по искове и за задължения за издръжка в държавите членки е съдът по обичайното местопребиваване на ответника.

18 Следователно препратката към Регламент № 44/2001 трябва да се разбира в смисъл, че обхваща и Регламент № 4/2009, като се има предвид, че Регламент № 4/2009, съгласно предвиденото в член 68, параграф 1 от него, изменя Регламент № 44/2001, като заменя съдържащите се в него разпоредби относно задълженията за издръжка. Това намира отражение и в съображение 44 от Регламент № 4/2009, съгласно което Регламент № 4/2009 следва да измени Регламент № 44/2001, заменяйки неговите разпоредби, приложими за задълженията за издръжка, като при спазване на преходните разпоредби на този регламент, за въпросите, свързани със задълженията за издръжка, държавите членки следва да прилагат разпоредбите на този регламент относно компетентността, признаването, изпълнителната сила и изпълнението на решенията и правната помощ на мястото на Регламент № 44/2001, считано от датата на прилагане на този регламент.

19 Вж. решение от 6 декември 1994 г., Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, т. 39). По отношение на формулировката на член 27 от Конвенцията от Лугано II следва да се отбележи, че нито на английски, нито на немски език се прави разлика, както в текстовете на някои други езици, между понятията „основание“ и „предмет“ на даден иск. Текстът на английски език се ограничава с „cause“, а в текста на немски се използва едно и също „Anspruch“.

20 Вж. решение от 6 декември 1994 г., Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, т. 41).

21 Вж. решение от 8 декември 1987 г., Gubisch Maschinenfabrik (C-144/86, EU:C:1987:528, т. 17). Въз основа на посочените критерии Съдът приема, че е налице една и съща претенция, когато целта на първия иск е изпълнението на договор, а целта на втория иск е да се установи недействителността на договор или разваляне на този договор, вж. решение от 8 декември 1987 г., Gubisch Maschinenfabrik (C-144/86, EU:C:1987:528, т. 16).

22 Вж. решение от 6 декември 1994 г., Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, т. 43).

23 Пак там.

35. Смисълът на тези разпоредби е да се предотврати рискът от несъвместими съдебни решения, постановени в различни договарящи държави[24]. С оглед на това в Конвенцията от Лугано II е въведен механизъм, насочен към ограничаване на риска от провеждане на паралелни производства в различни договарящи държави.

36. Съгласно член 27, параграф 1 от Конвенцията от Лугано II, когато дела с един и същ предмет и между същите страни са заведени в съдилищата на различни държави, обвързани по тази конвенция, всеки друг съд, различен от първия сезиран, спира разглеждането на делото служебно, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд. Член 27, параграф 2 от Конвенцията от Лугано II предвижда на свой ред, че когато бъде установена компетентността на първия сезиран съд, всеки друг съд, различен от първия сезиран съд, се отказва от компетентност в полза на този съд.

37. Следователно член 27 от Конвенцията от Лугано II съдържа система „първият пристигнал се обслужва първи“ в полза на първия сезиран съд. Тази разпоредба задължава съда, който не е сезиран пръв, да спре производството.

38. Въпросът *кога* съдът е сезиран пръв се разглежда в член 30 от Конвенцията от Лугано II.

39. Точка 1 от тази разпоредба предвижда, че съдът се счита за сезиран в момента, когато документът за образуване на производството или равностоен документ е внесен в съда, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да се осъществят действия по отношение на ответника.

40. Предишната система за установяване на висящ процес (lis pendens) съгласно Конвенцията от Лугано от 1988 г. не съдържа разпоредба, сравнима с член 30 от Конвенцията от Лугано II. Няма независимо определение за момента, в който делото трябва да се счита за висящо пред съд. Вследствие на това моментът, от който съдът трябва да се счита за сезиран с дадено дело, се е определял съгласно националното право[25].

41. Следователно според Конвенцията от Лугано II[26] сега е налице самостоятелно определение за момента, към който следва да се приеме, че първият съд е бил сезиран.

### *Помирително производство*

42. Въпреки това нито в член 27, нито в член 30 от Конвенцията от Лугано II има някакво указание как трябва да се действа, в случай че националното право изисква съдебното производство да бъде предшествано от помирително производство.

43. Макар текстът на тези разпоредби („първият сезиран съд“ и „внесен в съда“) да изглежда ясен, считам, че вниманието не трябва схематично да се съсредоточава върху понятието „съд“, а установената с тези разпоредби процедура трябва да се тълкува функционално.

24 Вж. *Mabillard*, R. — In: Oetiker, Chr., Weibel, Th. (ed.), Basler Kommentar Lugano-Übereinkommen, 2. ed., Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2016, art. 27, pt. 1.

25 Вж. решение от 7 юни 1984 г., Zelger (C-129/83, EU:C:1984:215, т. 15).

26 Която впрочем в това отношение възпроизвежда член 30 от Регламент № 44/2001. Относно тази разпоредба вж. решение от 4 май 2017 г., HanseYachts (C-29/16, EU:C:2017:343, т. 30), където Съдът посочва, че целта на тази разпоредба е да се намали правната несигурност, предизвикана от съществуването в държавите членки на голямо разнообразие от разпоредби за определяне на момента на сезиране на съда, чрез материалноправна норма, позволяваща този момент да се определи по ясен и еднакъв начин.

44. В такова положение не мисля, че следва да се приема, че състоянието на висящ процес (lis pendens) се определя единствено по националното право. Както е видно от встъпителната част на член 30 от Конвенцията от Лугано II, налице е тенденция в посока на повече „самостоятелност“ на разпоредбите относно висящия процес (lis pendens). Връщането към националното право по отношение на няколко нерешени въпроси би противоречало на тази тенденция.

45. Не мисля и че понятието „съд“ в текста на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II следва да се тълкува формално и статично, така че да се изключат автоматично производства пред органи, които не могат да се квалифицират като „съд“ в абстрактния смисъл на понятието.

46. Решението на този проблем според мен е по средата между двете описани по-горе крайности. Трябва да се възприеме функционално тълкуване.

47. Поради това следва да се приеме, че състояние на висящ процес (lis pendens) е налице, когато, както по делото в главното производство, помирителното производство е задължителна първа стъпка, която трябва да се предприеме, преди да бъде заведено дело пред съд, и когато помирителното и последващото производство пред съда се разглеждат като съставляващи две отделни (и допълващи се) части на съдебното производство. Според мен това е единственият начин да се зачете смисълът на разпоредбите на Конвенцията от Лугано II относно висящия процес (lis pendens), кой е първият сезиран съд да разгледа делото.

48. Следователно считам, че не е от значение дали Schlichtungsbehörde представлява „съд“ в абстрактния смисъл на понятието. В положение като разглежданото в главното производство, при което този орган издава разрешение за извършване на процесуални действия, от решаващо значение е производството пред него да представлява неделима част от производството пред (обикновен) съд. Следователно сезирането на Schlichtungsbehörde се приравнява на сезирането на съд по смисъла на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II.

49. Следвайки логиката на становището на Комисията обаче бих искал да добавя още един критерий: ако не се постигне споразумение пред Schlichtungsbehörde и последният даде на ищеца разрешение за извършване на процесуални действия, предоставяйки му по този начин правото да предяви иск пред съд в срок до три месеца, състояние на висящ процес (lis pendens) е налице само ако този ищец е предприел всички необходими и задължителни стъпки за продължаване на производството пред съда.

50. Трябва да се добави още, че в швейцарската съдебна практика и в правната литература се следва предимно предложеният функционален подход, според който моментът на сезиране на Schlichtungsbehörde се разглежда като определящ съгласно членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II [27]. Освен това High Court of Justice of England and Wales (Chancery Division) (Висш съд, Англия и Уелс (търговско отделение) също следва този подход в случай, в който участва Schlichtungsbehörde [28].

27 Вж. *Kren Kostkiewicz*, J. LugÜ (Kommentar). orell füssli Verlag, Zürich, 2015, art. 30, pt. 3; *Bucher*, A. — In: Bucher, A. (ed), Convention de Lugano, Basel, 2011, art. 30, pt. 4; *Dasser*, F. — In: Dasser, F. et Oberhammer, P. (ed), Lugano-Übereinkommen (LugÜ), 2. ed., Stämpfli Verlag AG, Bern, 2011, art. 27, pt. 21; *Mabillard*, R., op.cit., art. 30, pt. 11. Относно функционалния еквивалент в Регламент № 1215/2012 вж. *Fentiman*, R. — In: Magnus, U. et Mankowski, P. (ed), Brussels I bis Regulation, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, art. 32, pt. 6. Разглежданият въпрос е оставен отворен от *Leible*, S. — In: Rauscher, Th. (ed), Brüssel Ia-VO, 4. ed., Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, art. 29, pt. 6.

28 Решение от 6 август 2014 г., Lehman Brothers Finance AG c/y Klaus Tschira Stiftung GmbH & Anor [2014] EWHC 2782 (Ch).

51. В заключение, следователно по смисъла на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II съдът е сезиран, когато при обстоятелства като представените пред запитващата юрисдикция е сезиран Schlichtungsbehörde. Възприемането на друг подход би довело до системно поставяне в неблагоприятно положение на страната, която желае да заведе дело в държава със система като разглежданата в настоящия случай. Това би представлявало проблем, що се отнася до равнопоставеността на двете страни в процеса.

52. Предвид гореизложеното предлагам на въпроса на запитващата юрисдикция да се отговори, че при положение като разглежданото по главното производство, когато помирителното производство е задължителна стъпка, която трябва да се предприеме, преди да бъде заведено дело пред съд, и когато помирителното и последващото производство пред съда се разглеждат като две отделни части от съдебното производство, съгласно членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II се счита, че съдът е сезиран към момента, в който е сезиран помирителният орган, при условие че ищецът е предприел всички необходими и задължителни стъпки за продължаване на производството пред съда.

### *Може ли Schlichtungsbehörde да се квалифицира като „съд“?*

53. С оглед на изложените по-горе съображения не е необходимо да се анализира дали, абстрактно погледнато, според предвиденото в швейцарското гражданско процесуално право Schlichtungsbehörde се квалифицира като съд по смисъла на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II. Поради това следващият анализ е изцяло на хипотетична основа.

54. Макар г-жа Schlömp да счита, че Schlichtungsbehörde не представлява „съд“ по смисъла на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II, според швейцарското правителство това е точно така. Що се отнася до Комисията, тази институция не отговаря на посочения въпрос абстрактно, като се има предвид, че се съсредоточава единствено върху това дали е налице състояние на висящ процес (lis pendens).

55. На този етап е необходимо да се разгледат по-отблизо компетентността и видовете решения на Schlichtungsbehörde. Съгласно релевантните разпоредби на швейцарския Граждански процесуален кодекс има четири възможни начина за завършване на помирително производство[29]: първо, постигнатото споразумение между страните[30] има ефект на задължително решение[31]. Второ — както е в разглеждания случай — ако не се постигне споразумение между страните, Schlichtungsbehörde отбелязва това обстоятелство и дава разрешение за предявяване на иск[32]. Трето, при искове за суми под 2 000 CHF (швейцарски франкове) Schlichtungsbehörde постановява задължително решение като първа инстанция[33]. Четвърто, при искове за суми като цяло под 5 000 CHF (т.е. за дела като настоящото) Schlichtungsbehörde представя предложение за решение на страните, което става задължително, ако страните не възразят в рамките на 20 дни.

29 Вж. членове 208—212 от Гражданския процесуален кодекс.

30 Под формата на спогодба, съгласие или безусловен отказ от иск, вж. член 208, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс.

31 Вж. член 208, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс.

32 Вж. член 209 от Гражданския процесуален кодекс.

33 Вж. член 212, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс.

56. Без да е необходимо по абстрактен начин да се определя понятието „съд“ в текста на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II, според мен трудно може да се отрече тази квалификация на орган като Schlichtungsbehörde поради простата причина, че подобен орган, който е изцяло регламентиран в Гражданския процесуален кодекс, постановява задължителни решения [34].

57. Конвенцията от Лугано II не съдържа позитивноправно определение на понятието за „съд“, защото, бих казал, е почти невъзможно да се даде такова в сбит законодателен текст. Същото важи и за регламенти № 44/2001 и № 1215/2012.

58. Въпреки това понятието „съд“ в Конвенцията от Лугано II се различава от използваното в регламенти № 44/2001 и № 1215/2012, тъй като посочената конвенция съдържа член, който няма паралел в последните два акта: член 62 от Конвенцията от Лугано II предвижда, че понятието „съд“ включва всякакви органи, определени от държава, обвързана по тази конвенция, като компетентни по дела, попадащи в обхвата на посочената конвенция. Според обяснителния доклад на професор Pocar във връзка с Конвенцията от Лугано II [35] тази формулировка на член 62 от Конвенцията от Лугано II предвижда по-широко тълкуване на понятието „съд“, отколкото съдържащата се в Конвенцията от Лугано от 1988 г. сравнима разпоредба [36]. Всъщност член Va от протокол 1 [37] към Конвенцията от Лугано от 1988 г. включва изрично датските, исландските и норвежките административни органи в термина „съдилища“. Както се уточнява в Обяснителния доклад на проф. Pocar към Конвенцията от Лугано II, „за разлика от специалната разпоредба на член Va от Протокол 1 — и паралелната разпоредба на член 62 от Регламента Брюксел I — новият член 62 е с общ характер, който ще обхване дори административни органи, различни от вече съществуващите“ [38].

59. Следователно понастоящем според Конвенцията от Лугано II „съдилищата“, които трябва да прилагат Конвенцията, се определят посредством изпълняваната от тях функция, а не според формалната им класификация по националното право [39]. Макар че според мен смисълът на член 62 от Конвенцията от Лугано II е в понятието „съд“ да се включат онези органи, които в някои държави са изцяло извън съдебната система [40], не може да се отрече, че тази разпоредба е замислена така, че да се тълкува широко, и че държавите членки имат право да определят органи, които са компетентни по въпросите, попадащи в приложното поле на Конвенцията от Лугано II [41].

60. Следователно считам, че орган, разполагащ с правомощията на Schlichtungsbehörde и на когото държава членка е възложила да изпълнява съдебни функции, действително представлява „съд“ по смисъла на членове 27 и 30 от Конвенцията от Лугано II.

34 Това определено важи за първото и третото положение, описани в предишната точка, а именно: 1) при постигнато споразумение: спогодба, съгласие или безусловен отказ от иск, което по силата на член 208, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс е задължително, или 2) при искове за суми до 2 000 CHF.

35 Очевидно този доклад по естеството си е обяснителен, а не правнообвързващ. Въпреки това се използва в подкрепа на доводи в решения на Съда, вж. решение от 21 май 2015 г., El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334, т. 34), или от генерални адвокати, вж. като пример заключението на генералния адвокат Jääskinen по дело CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, бележка под линия 115).

36 Вж. Обяснителен доклад от проф. Fausto Pocar към Конвенцията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписана в Лугано на 30 октомври 2007 г. (ОВ C 319, 2009 г., стр. 1, т. 175).

37 Относно определени въпроси на компетентността, производството и изпълнението.

38 Вж. Обяснителен доклад от проф. Pocar, цит.съч.

39 Пак там.

40 И не са, за разлика от Schlichtungsbehörde, по един или друг начин включени в съдебната система.

41 Вследствие на това не е невъзможно орган, който не се квалифицира като „съд“ съгласно брюкселския режим, да може да се квалифицира като такъв съгласно Конвенцията от Лугано II. Що се отнася до понятието „съд“ съгласно Регламент № 1215/2012, вж. решение от 9 март 2017 г., Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193), и заключението на генералния адвокат Bobek по дело Pula Parking (C-551/15, EU:C:2016:825, т. 68 и сл.).

**Заключение**

61. Поради изложените съображения предлагам на въпроса, поставен от Amtsgericht Stuttgart (Районен съд Щутгарт, Германия), да се даде следния отговор:

„При положение като разглежданото по делото в главното производство, когато помирителното производство е задължителна стъпка, която трябва да се предприеме, преди да бъде заведено дело пред съд, и когато помирителното и последващото производство пред съда се разглеждат като съставляващи две отделни части от съдебното производство, съгласно членове 27 и 30 от Конвенцията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписана на 30 октомври 2007 г., която е одобрена от името на Общността с Решение 2009/430/ЕО от 27 ноември 2008 г., се счита, че съдът е сезиран към момента, в който е сезиран помирителният орган, при условие че ищецът е предприел всички необходими и задължителни стъпки за продължаване на производството пред съда“.